
Hjertesykdom og tobakk på Verdens tobakksfrie dag

AKTUELT I FORENINGEN

LISE B. JOHANNESSEN

lise.berit.johannessen@legeforeningen.no

Samfunnspolitisk avdeling

Det har skjedd mye på tobakksfronten siden WHOs medlemsland vedtok å opprette en antirøykedag i 1987. Målet med dagen er å skape oppmerksomhet om helseskadene og risikoen som følge av nikotinbruk.

RØYKFRI: Oppfordrer til å stumpe røyken for hjertet. Foto: Colourbox

Torsdag 31. mai markeres Verdens tobakksfrie dag for 30. gang i Norge.

Årets tema er «Tobacco and heart disease». Kampanjen setter søkelyset på bruk av tobakk og hjerte- og karsykdommer, inkludert slag - sykdommer som er blant verdens hyppigste dødsårsaker.

Kampanjen vil også se på hva enkeltmennesker og styresmakter kan gjøre for å redusere risikoen for sykdom som følge av tobakk. Den har også som mål å fremme globale initiativ og muligheter for å håndtere tobakkepidemien og dens innvirkning på folkehelsen.

På verdensbasis dør årlig mer enn sju millioner mennesker som følge av tobakksbruk.

900 000 av disse er ikke-røykere som dør som følge av passiv røyking. Mer enn 80 prosent av de en milliard røykerne i verden lever i lav- og mellominntektsland.

Positiv trend i Norge, men økt snusbruk bekymrer

I Norge er trenden at stadig færre røyker. I 2017 var antall dagligrøykere mellom 16 og 74 år nede i 11 prosent.

– Dette er veldig positivt og en gledelig utvikling, sier president i Legeforeningen Marit Hermansen.

TOBAKKSFRITT: Legeforeningen foreslår å utvide røykeforbudet til flere offentlige steder. Foto: Colourbox

Hun er imidlertid bekymret for det økte antallet snusere, særlig sett i lys av at svært mange av de som snuser er ungdom. Mens antall personer som røyker i Norge blir stadig færre, har bruken av snus steget kraftig de senere årene. I 2017 snuste 12 prosent av befolkningen. Aldri tidligere har det vært flere snusere enn røykere. Snusbruk påvirker hjerte- og karsystemet, kan gi større dødelighet for de som allerede har hjertesykdom, øker faren for fosterskade og dødfødsel, og gir skader på tannkjøtt og tenner.

Til tross for at det har blitt færre dagligrøykere de siste årene, har av-og-til-bruken ligget relativt stabilt på rundt ti prosent. Mange er «dobbelbrukere» av snus og røyk. En stor andel av de som klarer å slutte å røyke ser ut til å fortsette med snus, og det er også flere som begynner rett på snus.

Ønsker forbud mot kjøp av tobakksprodukter

Overgang til e-sigaretter brukes som en måte å slutte å røyke, men har på samme måte potensiale for å rekruttere nye brukere.

– For hindre rekrutteringen av nye generasjoner tobakkbrukere bør myndighetene få på plass en forpliktende plan for et tobakksfritt samfunn, mener Legeforeningen.

Planen bør innebære gradvis innføring av et forbud mot å kjøpe alle typer tobakk. Forbudet bør inkludere all tobakk, også snus og e-sigaretter.

Foreslår flere tiltak

Legeforeningen har nylig revidert et policy-notat om tobakk med tittelen *Fjern tobakken* ⁽¹⁾.

I notatet pekes det på at røyking er den risikofaktoren som fører til flest dødsfall blant nordmenn under 70 år. Foreningen mener følgende tiltak bør iverksettes:

- Etablere en forpliktende plan for et tobakksfritt samfunn
 - Utvide røykeforbudet til flere offentlige steder og forby røyking i bil
 - Fjerne taxfree-ordningen
 - Begrense antall utsalgssteder og innføre en kommunal bevillingsordning
 - Forby smakstilsetninger
 - Øke avgiftene på røyk og snus, og øremerke avgiftene til tiltak som begrenser tobakksbruk
 - Sikre god oppfølging av tobakkbrukere i helsetjenesten, spesielt risikogrupper
 - Finansiere medisiner mot tobakksavhengighet gjennom blå resept
 - Regulere kontakten mellom myndighetene og tobakksindustrien
-

Flertall for et tobakksfritt samfunn

I Helsepolitisk barometer som ble presentert 11. april, mener 60 prosent at Norge bør bli et tobakksfritt samfunn innen 2025 – det gjelder både snus og røyk.

– Legeforeningen jobber for å oppnå et helt tobakksfritt samfunn, og dette er svært gledelige tall, sier Marit Hermansen.

LITTERATUR

1. Fjern tobakken (Nr. 2/2018): <https://legeforeningen.no/Emner/Andre-emner/Publikasjoner/policynotater/Policynotater-2018/>
-

Publisert: 28. mai 2018. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 31. desember 2025.